

Būtiski, lai bioekonomikas nozares tiktu iekļautas Eiropas Savienības Tīras rūpniecības nolīgumā.

Avoti: Zviedrijas Meža nozares federācija, Eiropas Komisija

Zviedrijas Meža nozares federācija (*SFIF*) atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas priekšlikumu par Tīras rūpniecības vienošanos. Uzsvars uz aprites bioekonomiku kā veidu, kā aizstāt fosilos materiālus, ir būtisks solis ceļā uz klimata mērķu sasniegšanu.

Tīras rūpniecības nolīgums ir Eiropas zaļā kursa un tālejošo klimata mērķu galvenais elements. Ambiciozos ilgtspējas mērķus var sasniegt efektīvāk, ja ekonomika darbojas efektīvi un attīstās visā Eiropas Savienībā. Tāpēc *SFIF* atzinīgi vērtē Komisijas iniciatīvas inovācijas un konkurētspējas stiprināšanai. Meža nozarei ir milzīgs potenciāls veicināt ilgtspējīgu pāreju klimata jomā.

Tīras rūpniecības nolīgumā uzsvērts, cik svarīgi ir attīstīt bioekonomiku, lai aizstātu vairāk fosilo materiālu, un tas ir svarīgs solis ceļā uz klimata mērķu sasniegšanu. *SFIF* arī mudina Komisiju iekļaut konkrētas darbības un iniciatīvas, lai stiprinātu bioekonomikas konkurētspēju, jo īpaši attiecībā uz regulatīvo slogu, kā arī citās iepriekš minētajās nodaļās," uzsvēra *SFIF* ģenerāldirektore.

"Piekluve ilgtspējīgiem atjaunojamiem materiāliem ir visneatliekamākais bioekonomikas un ES Zaļā darījuma konkurētspējas faktors, un tā risināšanai ir nepieciešams stratēģisks dialogs. Meža nozare vēlas un spēj dot savu ieguldījumu zaļās pārejas procesā un Eiropas Savienības konkurētspējas stiprināšanā."

Nozares federācija arī pauž gandarījumu, ka ir atbalsts būtiskai termiņus saīsināšanai atjaunojamās enerģijas un elektrotīklu atļauju saņemšanai. Esošā elektrotīkla efektīvākai izmantošanai vajadzētu būt pieejamās enerģijas rīcības plāna galvenajai sastāvdaļai. Prioritātei jābūt iekšējās strukturālās pārslodzes risināšanai, izmantojot efektīvas tirdzniecības zonas dalībvalstīs, kurās ir iekšējā pārslodze.

Zviedrijas Meža nozares federācija uzskata, ka bioekonomika ir ļoti svarīga, lai sasniegtu Eiropas mērķus klimata jomā un nodrošinātu ilgtermiņa ilgtspēju. Izmantojot meža nozares spēju ražot atjaunojamus materiālus, Eiropas Savienība var samazināt atkarību no fosilā kurināmā un veicināt ekonomikas izaugsmi, izmantojot inovācijas un ilgtspējīgu praksi. *SFIF* ar cerībām gaida Eiropas Savienības Komisijas jauno Bioekonomikas stratēģiju, kas turpinās iezīmēt ceļu uz ilgtspējīgu un konkurētspējīgu bioekonomiku.

ES konkurētspējas un dekarbonizācijas plāns

Saskaroties ar augstām enerģijas izmaksām un sīvu globālo konkurenci, Eiropas rūpniecībai ir steidzami nepieciešams atbalsts. Tīras rūpniecības nolīgumā ir izklāstīti konkrēti pasākumi, lai dekarbonizāciju pārvērstu par Eiropas rūpniecības izaugsmes virzītājspēku. Tas ietver enerģijas cenu samazināšanu, kvalitatīvu darbavietu radīšanu un pareizus apstākļus uzņēmumu uzplaukumam.

Nolīgumā izklāstīti pasākumi, lai veicinātu visus ražošanas posmus, īpašu uzmanību pievēršot energoietilpīgām nozarēm, piemēram, *tērauda, metālapstrādes un ķīmijas rūpniecībai*, kurām steidzami nepieciešams atbalsts, lai tās dekarbonizētu, pārietu uz tīru enerģiju un risinātu augsto izmaksu problēmas, negodīgu globālo konkurenci un sarežģītus noteikumus.

Īpaša vērība nepieciešama *tīro tehnoloģiju nozarei*, kas ir nākotnes konkurētspējas pamatā. Šī nozare ir nepieciešama rūpniecības pārveidošanai, aprites principam un dekarbonizācijai.

Vēl viens vienošanās elements ir *aprites princips*, kura mērķis ir samazināt atkritumu daudzumu un pagarināt materiālu kalpošanas laiku, veicinot pārstrādi, atkārtotu izmantošanu un ilgtspējīgu ražošanu. Lai tirgus būtu konkurētspējīgs un noturīgs, ir svarīgi maksimāli izmantot Eiropas ierobežotos resursus un samazināt pārmērīgu atkarību no trešo valstu izejvielu piegādātājiem.

Tīras rūpniecības nolīguma galvenie elementi

Pieejama enerģija

Pieejama enerģija ir konkurētspējas pamats. Lai samazinātu enerģijas rēķinus rūpniecības nozarēm, uzņēmumiem un

mājsaimniecībām, vienlaikus veicinot pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, Komisija pieņēma rīcības plānu “Pieejama enerģija”, kura mērķis ir - paātrināt tīras enerģijas ieviešanu, paātrinot elektrifikāciju, pabeigt iekšējā enerģijas tirgus izveidi ar fiziskiem starpsavienojumiem, efektīvāk izmantot enerģiju un samazināt atkarību no importētā fosilā kurināmā.

Palielināt pieprasījumu pēc tīriem produktiem

Rūpniecības dekarbonizācijas paātrināšanas akts palielinās pieprasījumu pēc ES ražotiem tīriem produktiem, ieviešot ilgtspējības, elastīguma un “*ražots Eiropā*” kritērijus publiskajos un privātajos iepirkumos.

Komisija 2026. gadā pārskatīs arī *publiskā iepirkuma sistēmu*, lai stratēģisko nozaru publiskajos iepirkumos ieviestu ilgtspējas, elastīguma un Eiropas priekšrocības kritērijus.

Finansējums pārejai uz “tīru” ekonomiku

Tīras rūpniecības darījums mobilizēs vairāk nekā 100 miljardus eiro, lai atbalstītu ES ražotu tīru ražošanu. Komisija pieņems jaunu “*Tīras rūpniecības darījuma*” valsts atbalsta sistēmu, lai paātrinātu valsts atbalsta apstiprināšanu atjaunojamās enerģijas ieviešanai, rūpniecības dekarbonizācijai un nodrošinātu pietiekamu tīro tehnoloģiju ražošanas jaudu. Nostiprinās *Inovāciju fondu* un ierosinās *Rūpniecības dekarbonizācijas banku*, kuras mērķis ir 100 miljardu euro finansējums, pamatojoties uz Inovāciju fondā pieejamajiem līdzekļiem, papildu ieņēmumiem no ETS daļām, kā arī *InvestEU* pārskatīšanu. Tiks izsludināts īpašs uzaicinājums saskaņā ar pamatprogrammu “*Apvārsnis Eiropa*”, lai stimulētu pētniecību un inovāciju šajās jomās.

Tiks grozīta *InvestEU* regula, lai palielinātu finanšu garantiju apjomu, ko *InvestEU* var sniegt ieguldījumu atbalstam. Tas savukārt ļaus mobilizēt līdz pat 50 miljardiem euro tīro tehnoloģiju, tīras mobilitātes un atkritumu samazināšanas ieviešanai.

Aprites princips un materiālu pieejamība

Bioekonomikas nozarei ir ļoti svarīgas izejvielas. ES ir jānodrošina droša piekļuve šādiem materiāliem un jāsamazina atkarība no neuzticamiem piegādātājiem. Cirkulārās pieejas iekļaušana mūsu dekarbonizācijas stratēģijā ir ļoti svarīga, lai maksimāli izmantotu

ES ierobežotos resursus. Komisija izveidos mehānismu, kas ļaus Eiropas uzņēmumiem apvienoties un apkopot savu pieprasījumu pēc svarīgākajām izejvielām. Komisija izveidos arī *ES kritisko izejvielu centru*, lai kopīgi iepirktu izejvielas ieinteresēto uzņēmumu vārdā, kas veidos ietaupījumus un nodrošinās lielāku ietekmi, lai vienotos par labākām cenām un nosacījumiem.

2026. gadā tiks pieņemts *Aprites ekonomikas akts*, lai paātrinātu pāreju uz aprites ekonomiku un nodrošinātu, ka ierobežotie materiāli tiek efektīvi izmantoti un atkārtoti izmantoti, samazinātu Eiropas globālo atkarību un radītu augstas kvalitātes darbavietas. Mērķis ir panākt, lai līdz 2030. gadam 24 % materiālu būtu aprītē.

Rīcība globālā mērogā

Eiropas Savienībai vairāk nekā jebkad agrāk ir vajadzīgi uzticami globāli partneri. Papildus pašreizējiem un jauniem tirdzniecības nolīgumiem Komisija uzsāks pirmo *tīras tirdzniecības un investīciju partnerību*, lai dažādotu piegādes ķēdes un noslēgtu abpusēji izdevīgus darījumus. Komisija nodrošinās ES rūpniecības ekonomisko drošību un elastīgumu globālās konkurences un ģeopolitiskās nenoteiktības apstākļos, izmantojot virkni tirdzniecības aizsardzības un citu instrumentu. Tiks vienkāršots un nostiprināts *Oglekļa robežkontroles mehānisms* - ES instrumentu, ar ko nosaka taisnīgu cenu oglekļa dioksīda emisijām, kas rodas, ražojot preces ar augstu oglekļa intensitāti.

Prasmes un kvalitatīvas darbavietas

Eiropas Savienības darbaspēkam ir jābūt vajadzīgajām prasmēm, lai atbalstītu pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni, tostarp prasmēm tīro tehnoloģiju, digitalizācijas un uzņēmējdarbības jomā.

Komisija izveidos *Prasmju savienību*, kas investēs darba ņēmējos, attīstīs prasmes un radīs kvalitatīvas darbavietas.

Programma "Erasmus+" pastiprinās izglītības un apmācības programmas, lai attīstītu kvalificētu un pielāgoties spējīgu darbaspēku un risinātu prasmju trūkuma problēmu galvenajās nozarēs, piešķirot finansējumu līdz 90 miljoniem euro.

Tīras rūpniecības programma pievērsīsies arī horizontālajiem faktoriem, kas nepieciešami konkurētspējīgai ekonomikai -

birokrātijas samazināšana, vienotā tirgus mēroga pilnīga izmantošana, kvalitatīvu darbavietu veicināšanai, labākai politikas koordinācijai ES un valstu līmenī.

Pamatinformācija

Eiropas Komisijas priekšsēdētāja Ursula fon der Leiena savās politiskajās pamatnostādnēs apņēma Komisijas pirmajās 100 dienās īstenot Tīras rūpniecības nolīgumu - “*Clean Industrial Deal*” (*CID*), par prioritāti izvirzot Eiropas savienības konkurētspēju un labklājību.

Šī iniciatīva balstās uz nozares līderu, sociālo partneru un pilsoniskās sabiedrības ieguldījumu, kas tika sniegts pēc Antverpenes deklarācijas par *Eiropas Rūpniecisko vienošanos* un *Tīras pārejas* dialogiem.